

ЕЛЕКТРОННЕ ДЕКЛАРУВАННЯ ТОВАРІВ ПРИ ПЕРЕТИНІ МИТНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ

Тенденції світового розвитку встановлюють нові завдання зі спрощення митних процедур та процедур логістики при постачанні товарів для ввезення та вивезення з території країни, зменшення ризиків порушення безпеки мешканців, для чого необхідно створювати електронні інформаційні системи, які будуть функціонально сумісні з аналогічними системами різних країн, будуть доступні, керовані, безпечні, об'єднані та контрольовані.

Європейська спільнота визначає, що шлях до цього - зменшення відмінностей між митними процедурами країн світу, та називає механізм реалізації такого завдання "Електронною митницею". Держави - члени ЄС прийняли рішення діяти в рамках структури "Електронної Європи" та затвердили Рішення Ради Європейського Союзу щодо простого та безпаперового середовища для митних адміністрацій та суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Роль інформаційних технологій в митній справі відображена в Міжнародній конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур (Киотська конвенція, 1999 рік), яка: передбачає максимальне практичне використання інформаційних технологій; розглядає інформаційні технології як один з принципів митного оформлення, реалізація якого сприятиме спрощенню та гармонізації митних процедур; установлює стандартне правило використання інформаційних технологій і засобів електронних комунікацій для удосконалення митного контролю.

З розширенням зовнішньоекономічних відносин України та подальшим збільшенням обсягів зовнішньоекономічних операцій різко зріс потік та масштаби митної інформації. Тому зростала роль системи автоматизації митного оформлення, контролю за ввезення автотранспортних засобів на територію України, доставкою в митниці призначення підакцизних товарів тощо. Вирішенням зазначених проблем стало прийняття рішення про створення загальнодержавної митної системи електронної пошти то оперативного контролю. Надійне функціонування такої системи опирається на транспортну мережу супутникового зв'язку, що дозволяє прикордонній митниці в реальному режимі часу, перевіряти всі зазначенні в декларації реквізити. Вагомий внесок у дослідженні даного питання внесли такі провідні фахівці як І. Муратов, О. Демченко, О. Мостовенко, І. Владимировський, П.В. Пашко.

Електронна митниця - це багатофункціональна комплексна система, яка існує у митних органах країни та поєднує інформаційно-комунікативні технології та сукупність механізмів їх застосування і дає можливість підвищити якість митного регулювання та вдосконалити митне адміністрування [1].

Електронне декларування дозволяє створити без паперове інформаційне середовище для митниці і суб'єктів ЗЕД на базі новітніх інформаційних технологій. З метою забезпечення вдосконалення своєї діяльності Державною митною службою було впроваджено дану процедуру. Підставою для застосування такої форми декларування стало розпорядження КМУ від 17 вересня 2008 р. N 1236-р «Про схвалення Концепції створення багатофункціональної комплексної системи "Електронна митниця" [2].

Основними завданнями впровадження електронного декларування є:

— удосконалення нормативно-правової бази у сфері надання послуг електронного цифрового підпису, електронного документообігу та архівного зберігання електронних документів;

— створення організаційно-технічних умов для впровадження електронного документообігу з використанням електронного цифрового підпису в діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

— стимулювання державою підприємств, установ та організацій, які впроваджують електронний документообіг з використанням електронного цифрового підпису;

— популяризація знань про електронний документообіг та електронний цифровий підпис серед державних службовців, працівників суб'єктів господарювання та населення. [2].

Протягом 1994-2005 років використовувалися нові інформаційні технології, вдосконалювалися вже існуючі автоматизовані системи та відбувався розвиток власних інформаційних ресурсів. В результаті була створена центральна база даних електронних копій ВМД (вантажна митна декларація), контроль доставки вантажів та митного оформлення були в процесі автоматизації. Формування електронних копій вантажних митних декларацій і до тепер здійснюється суб'єктами ЗЕД. За ці роки було впроваджено відомчу електронну пошту і транспортну мережу супутникового зв'язку. Відомча телекомунікаційна мережа та комплексна система захисту інформації перебувають на стадії побудови.

Впровадження концепції «електронної митниці» було розраховано на 2007-2013 рр.

Перший етап (2007 р.) упровадження Електронної митниці в Україні:

— Створено законодавче підґрунтя для застосування інформаційно-телекомунікаційних технологій у взаємовідносинах.

— Створено оптимальну структуру інформаційного наповнення електронних систем, призначених для підготовки рішень (приписів).

— Удосконалена та розвинена автоматизована система, що функціонує у митній службі.

— Забезпечено захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах митних органів.

— Збільшено рівень забезпеченості митних органів сучасними інформаційно-телекомунікаційними засобами тощо.

На другому етапі (2008-2010 рр.):

— створено систему адміністрування

— створено системи оперативного виконання рішень

— впроваджено відомчу нормативно-правову базу ДМСУ

— впроваджено систему електронного цифрового підпису (ЕЦП);

— створено та впроваджено відомчу КСЗІ;

— розвинуто інформаційно-телекомунікаційний комплекс "Електронна пошта" як інфраструктура транспортної системи електронного документообігу Держмитслужби України;

— уведено в дію засоби централізованого управління та адміністрування Електронної митниці.

На третьому етапі (2010-2013 рр.)

— завершення введення в дію системи аналізу ризиків як складової автоматизованої системи митного оформлення товарів і транспортних засобів як на рівні центрального апарату, так і на рівні митного органу (пункту митного оформлення);

— впровадження системи електронного документообігу між усіма ланками системи управління митними органами (на рівні: суб'єкт ЗВД - пункт митного оформлення, пункт митного оформлення - адмінприміщення митного органу, митний орган - центральний апарат ДМСУ, пункт митного оформлення митний орган - РЩ, і також у зворотному напрямку)

Повний перехід до електронного декларування позитивно вплине на роботу підприємств, оскільки у них з'явиться можливість декларувати товари шляхом подання документів, вантажної митної декларації виключно в електронному вигляді (через мережу Інтернет не виходячи зі свого офісу), що дозволить їм заощаджувати свій час на здійснення митних формальностей. При цьому перевірка та обробка відомостей, занесених у електронні копії митних документів, буде здійснюватися автоматично, що, у свою чергу, сприятиме скороченню тривалості та покращить ефективність проведення митних процедур. Електронне декларування набуває нині актуальності і в контексті євроатлантичної інтеграції України.

Література:

1. Митні інформаційні технології: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / За ред. П.В. Пашка. - К., 2011. - 391 с., тв. пал., (ст. 14 пр.)

2. Про схвалення Концепції створення багатофункціональної комплексної системи "Електронна митниця" : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.09.2008 № 1236-р // Офіційний вісник України. - 2009.- № 93.

Ярослав Сагайдак

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: к.е.н., доцент Годованець О.В.

ПРАГМАТИЗМ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ МИТНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Механізм митного контролю за зовнішньоекономічною діяльністю повинен забезпечувати інтереси держави, а також ефективно протидіяти загрозам фінансовій безпеці України. З іншого боку, концепція існуючої системи митного контролю ґрунтується на базисних підходах підвищення результативності контрольно-перевірочних заходів і мінімізації адміністративних бар'єрів. Поєднання цих основоположних вимог дозволить створити сприятливі умови для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, а контроль за переміщуваними товарами і транспортними засобами через митний кордон, перетворити на сервіс, що є актуальним для України в умовах обрання європейського вектору розвитку митних відносин.

Як відомо, базисні підходи до побудови системи митного контролю, направлені на зниження впливу адміністративного фактору, підвищення ефективності заходів митного контролю при одночасному зменшенні втручання контролюючих органів у процеси переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон та забезпечення безпеки ланцюга поставок закладено Рамковими стандартами безпеки і полегшення міжнародної торгівлі та Міжнародною конвенцією про спрощення і гармонізацію митних процедур. Визначений набір принципів, стандартів і правил повинен підвищувати безпеку світової торгівлі таким чином, щоб це не перешкоджало торгівлі, а навпаки – сприяло її розвитку [1, с. 4]. Наближення митного законодавства до світових вимог стало можливим через імплементацію ряду рекомендацій, визначених основоположними міжнародними актами, що дозволило модернізувати систему митного контролю, яка базується на двох головних принципах: вибірковості та управлінні ризиками.

Проблематика спрощення митних процедур завжди була у центрі уваги. Дослідження теоретичних і практичних аспектів ефективності митних процедур, митного контролю та його форм активізувались у період зближення національних митних стандартів зі світовими вимогами. Однак, даний напрям є актуальним і сьогодні, з погляду формування дієвої системи митного контролю, яка забезпечує досягнення не всякого позитивного результату, а лише того, який виступає наслідком контролю.

Митний контроль в Україні здійснюється через використання системи аналізу та управління ризиками, основним інформаційним інструментом якої виступає профіль ризику. Основними елементами профілю ризику є: 1) відомості про сферу ризику; 2) індикатори ризику; 3) вказівки із застосування необхідних заходів запобігання або мінімізації ризику [2]. Результати застосування профілів ризику щодо ввезених на митну територію України товарів подано в табл. 1.

Як видно з поданих даних спостерігається високий рівень спрацювань та формування вказівок відносно застосування заходів документального і фактичного контролю. Дані табл. 1 свідчать, що протягом 2011-2014 р. діючі профілі ризику за напрямком переміщення «імпорт» займають найбільшу частку в загальній сукупності та мають тенденцію до зростання. У 2013-2014 р. кількість діючих профілів ризику у напрямку переміщення «імпорт» значно зросла, а саме на 7 та 5 од. відповідно, порівняно з 2012 р. та 2013 р.